

تعیین اثربخشی آموزش مهارت حل مسئله بر کمک‌طلبی تحصیلی دانش‌آموزان دختر راهنمایی شهر تهران سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲

سارا اکبرزاده*

دکتر اسماعیل سعدی‌پور**

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین اثربخشی آموزش مهارت حل مسئله بر اجتناب از کمک‌طلبی تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه سوم راهنمایی است. روش پژوهش آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون بود. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانش‌آموزان دختر مقطع سوم راهنمایی مدارس غیرانتفاعی منطقه چهار تهران در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ تشکیل می‌دادند که از میان آنها با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای، ۳۹ دانش‌آموزی که نمرات اجتناب از کمک‌طلبی بالایی داشتند (یک انحراف معیار بالاتر از میانگین گروه)، انتخاب و به صورت تصادفی در یک گروه آزمایش و یک گروه کنترل جایگزین شدند. به گروه آزمایشی، ۱۰ جلسه مهارت حل مسئله آموزش داده شد؛ و گروه کنترل هیچ‌گونه آموزشی دریافت نکردند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه کمک‌طلبی ریان و پتتریچ استفاده شد. داده‌ها از طریق تحلیل کواریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌ها نشان داد که بین گروه آزمایشی و کنترل تفاوت معناداری وجود دارد، بدین صورت که آموزش مهارت حل مسئله، بر کاهش اجتناب از کمک‌طلبی تأثیرگذار بود.

واژگان کلیدی: ابراز وجود، حل مسئله، اهمال‌کاری، کمک‌طلبی

* کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی s12081a@gmail.com

** دانشیار دانشگاه علامه طباطبایی

تاریخ پذیرش: ۹۳/۲/۱۹

تاریخ دریافت: ۹۲/۱/۲۷

مقدمه

یکی از اهداف مهم آموزش و پرورش ایجاد زمینه برای رشد همه‌جانبه فرد و تربیت انسان‌های سالم، کارآمد و مسئول برای ایفای نقش در زندگی فردی و اجتماعی است. از آنجایی که دانش‌آموزان به‌عنوان رکن اساسی نظام آموزشی کشور، در دستیابی به اهداف نظام آموزشی نقش و جایگاه ویژه‌ای دارند، توجه به این قشر از جامعه از لحاظ آموزشی و تربیتی، باروری و شکوفایی هر چه بیشتر نظام آموزشی و تربیتی جامعه را موجب می‌گردد. با این وجود از کل دانش‌آموزانی که وارد سیستم آموزش و پرورش می‌شوند، تعداد کمی از آنها می‌توانند استعدادهای خود را شکوفا کنند و در این عرصه موفق گردند و عملکرد تحصیلی^۱ خوبی از خود نشان دهند. یکی از عوامل بسیار مهم و اثرگذار در عوامل تحصیلی دانش‌آموزان عوامل روان‌شناختی آنان است (میکائیلی و همکاران، ۱۳۹۱). از جمله ویژگی‌های روان‌شناختی مهمی که عملکرد تحصیلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، اجتناب از کمک‌طلبی^۲ است. کمک‌طلبی یا سؤال‌پرسی در کلاس درس یکی از راهبردهای مهم خودگردانی است که در یادگیری و عملکرد دانش‌آموزان نقش بسزایی دارد (کارابنیک و شارما^۳، ۱۹۹۴؛ زیمرمن و مارتینز نوپز^۴، ۱۹۹۸). کمک‌طلبی تحصیلی دربرگیرنده‌ی رفتارهایی از قبیل پرسش از معلم، والدین، همکلاسی‌ها، تقاضای توضیح بیشتر درباره‌ی مسئله، گرفتن سرنخ‌ها و راه‌حل‌های مسئله و جستجوی سایر کمک‌های تحصیلی است و به‌عنوان راهبردی برای جلوگیری از شکست تحصیلی عمل می‌کند (ریان^۵ و پنتریچ^۶، ۱۹۷۷). با وجود اهمیت

-
1. Academic performance
 2. Help seeking avoidance
 3. Karabenick&Sharma
 4. Zimmerman&Martinez-Pones
 5. Rayan
 6. Pentrich

راهبرد کمک‌طلبی در فرآیند یادگیری تحقیقات نشان می‌دهند که بسیاری از نوجوانان زمانی که نیازمند کمک هستند، جستجوی کمک نمی‌کنند (گود^۱ و همکاران، ۱۹۸۷). نیومن^۲ (۱۹۹۸) کمک‌طلبی تحصیلی را جست‌وجوی کمک از دیگری به هنگام روبرو شدن با ابهام و دشواری در امر تحصیل بیان می‌کند. باتلر^۳ (۲۰۰۶) نیز آن را نوعی تلاش فعالانه برای استفاده از امکانات موجود در راستای دستیابی به موفقیت می‌داند. کلاس درس بافتی است که در آن دانش‌آموزان از نظر درسی با دشواری‌هایی روبرو می‌شوند و باید از افراد باتجربه و کارآمد (مانند معلمان و همکلاسی‌ها) کمک بخواهند. باین‌حال روان‌شناسان تربیتی کم‌تر به مطالعه رفتار کمک‌طلبی دانش‌آموزان پرداخته‌اند (باتلر، ۲۰۰۶). (نلسون لی‌گال^۴، ۱۹۸۷؛ و نیومن^۵، ۱۹۹۰)، کمک‌طلبی را یکی از راهبردهای یادگیری می‌دانند که دانش‌آموزان با استفاده از آن می‌توانند مسائل و مشکلات یادگیری و تحصیلی خود را تشخیص داده و از طریق پرسش و کمک گرفتن از دیگران در جهت رفع آن اقدام نمایند. آن‌ها می‌توانند از طریق این راهبرد برای تبحر یافتن بر مهارت‌ها و یادگیری بهتر استفاده نمایند.

پژوهش‌های قبلی، پیشایندهای متعددی را برای اجتناب از کمک‌طلبی در کلاس درس، شناسایی کرده‌اند. یک دسته از پژوهش‌ها به بررسی اثر هنجارها و قوانین نامناسب حاکم بر موقعیت آموزشی و عدم وجود منابع اطلاعاتی قابل‌اعتماد بر اجتناب از کمک‌طلبی پرداخته‌اند. دسته‌ای دیگر از پژوهش‌ها به بررسی، علل روانی اجتماعی مانند هدف‌های پیشرفت فردی^۶، هدف‌های اجتماعی^۷، ادراک تهدید به شایستگی از جانب همسال^۷ و معلم، کارآمدی تحصیلی^۱، شایستگی شناختی و شایستگی اجتماعی

-
1. Good
 2. Numan
 3. Butler
 4. Gall
 5. Personal achievement goals
 6. social goals
 7. Perceived threat from peers regarding help seeking

برای این پدیده، شناسایی کرده‌اند (مانند رایان و شین^۲، ۲۰۱۰، رل، آلون، مک‌لارن و کودینگر^۳، ۲۰۱۰؛ رایان، شیم، لامپزینگ-اونهانندو، کیفر و تامپسون^۴، ۲۰۰۹؛ پونگ^۵، ۲۰۰۸؛ رایان و میدگلی، ۱۹۹۸؛ رایان و پتتریچ، ۱۹۹۷؛ رایان، گین^۶ و میدگلی، ۱۹۸۸؛ رایان، هیکس^۷ و میدگلی، ۱۹۹۷).

رفتار کمک‌طلبی تحت دو عنوان اجتناب از کمک‌طلبی و پذیرش کمک‌طلبی بررسی می‌شود. رفتار اجتناب از کمک‌طلبی به رفتاری اشاره می‌کند که در آن دانش‌آموز نیازمند به کمک از کمک گرفتن خودداری می‌کند (ریان و پتتریچ، ۱۹۹۷). درحالی‌که پذیرش کمک‌طلبی به رفتاری اشاره دارد که در آن دانش‌آموز توضیحاتی را در مورد راه‌حل مسئله درخواست می‌کند و این امر باعث می‌شود دانش‌آموزان مسئله را بهتر حل کنند (حجازی و پاکدامن، ۱۳۸۰). همچنین مهارت‌های زندگی به مهارت‌های شخصی و اجتماعی گفته می‌شود که به افراد در کنترل مشکلاتی نظیر افسردگی، اضطراب، تنهایی، ترس از طرد شدن، کمرویی، خشم و عصبانیت کمک می‌کند و کودکان و نوجوانان باید آن‌ها را یاد بگیرند تا بتوانند در مورد خود، انسان‌های دیگر و کل اجتماع به‌طور شایسته، مؤثر و مطمئن رفتار نمایند (صبحی، قراملکی، رجبی ۲۰۱۰). ازجمله مهارت‌های زندگی، مهارت حل مسئله^۸ می‌باشد. در طول تاریخ، روان‌شناسان و فلاسفه به این مطلب پرداخته‌اند که یک بخش اساسی از انسان بودن، قابلیت و توانمندی حل مسئله است. انسان‌ها در سرتاسر زندگی خود به‌طور مداوم در حال حل مسئله هستند. حل مسئله به افراد کمک می‌کند تا مقابله مؤثرتری با مشکلات و چالش‌های

-
1. Academic efficacy
 2. Shin
 3. Roll, Alevan, McLaren, & koedinger
 4. Shin, Lampkins-Uthando, Kiefer, & Thompson
 5. Bong
 6. Geen
 7. Hicks
 8. Problem solving skill

زندگی داشته باشند (استوچو^۱، ۲۰۰۳). حل مسئله، مهارتی مقابله‌ای و عملی است که موجب افزایش اعتمادبه‌نفس می‌شود و با سازگاری شخصی خوب ارتباط دارد و شامل پنج گام است: ادراک خویشتن، تعریف مسئله، تهیه‌ی فهرستی از راه‌حل‌های مختلف، تصمیم‌گیری در مورد مناسب‌ترین راه‌حل و امتحان کردن راه‌حل انتخابی (سپاسی، آشتیانی^۲، ۲۰۱۰). علاوه‌براین نتایج نشان می‌دهند که افزایش مهارت‌های حل مسئله باعث افزایش خودکارآمدی نوجوانان شده و در نتیجه، فهم آن‌ها از استعدادها و توانایی‌هایشان در برخورد مؤثر با مشکلات افزایش می‌یابد (آندروز^۳، آندلی^۴، فریدنبرگ^۵، ۲۰۰۴). توانایی حل مسئله در توانمندی اجتماعی و سلامت‌روانی نقش قابل توجهی دارد؛ چراکه توانایی مقابله و حل‌وفصل مشکلات، گویای رابطه‌ای قوی با کارکرد فردی و اجتماعی شخص می‌باشد (دزوریلا و نیزو^۶، ۲۰۰۱). آموزش مهارت حل مسئله، ارائه منظم آموزش مهارت‌های شناختی-رفتاری است که به فرد کمک می‌کند مناسب‌ترین راه‌حل مشکل را شناسایی کرده و به طریقی مؤثر با مشکلاتی که در آینده پیش می‌آید برخورد نماید (زراعت، غفوریان^۷، ۲۰۰۹). حل مسئله اجتماعی به‌عنوان یک فرایند شناختی-رفتاری معطوف به خود تلقی می‌شود که در طی آن فرد می‌کوشد برای موقعیت‌های مشکل‌آفرین خاص که در مسیر زندگی روزانه با آن‌ها مواجه می‌شود راه‌حل‌های مؤثر و سازگارانه را شناسایی و کشف کند. در این تعریف فرایند حل مسئله به‌عنوان یک فعالیت هدفمند، مجدانه و آگاهانه در نظر گرفته می‌شود و راه‌حل‌های مؤثر و بالقوه را برای یک مسئله در دسترس افراد قرار می‌دهد و امکان انتخاب راه‌حل‌های مؤثر را از بین راه‌حل‌های مختلف افزایش می‌دهد (ابوالمعالی^۸، ۲۰۱۰). حل مسئله فرایندی است برای کشف و توالی و ترتیب صحیح راه‌هایی که به یک هدف یا یک‌راه حل منتهی

-
1. stoycheva
 2. Andrews
 3. Ainley
 4. Frydenberg
 5. Dezurolla&Nezo

می‌شود. وقتی که انسان با مسئله‌ای روبرو می‌شود، باید بر موانع یا مشکلات موجود در رسیدن به هدفش غلبه یابد. بر این اساس با توجه به اهمیت ذکر شده در مورد رفتار کمک‌طلبی و نقش آن‌ها در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و از طرف دیگر نقش مؤثر آموزش مهارت حل مسئله در بهبود فرایند آموزش و یادگیری، پژوهشگر در این پژوهش تلاش می‌کند تا به تعیین اثربخشی آموزش مهارت حل مسئله بر کمک‌طلبی دانش‌آموزان بپردازد تا گامی در جهت بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان برداشته باشد.

روش

روش این پژوهش از نوع آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون دوگروهی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان دختر پایه سوم راهنمایی مدارس غیرانتفاعی منطقه چهار تهران در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ تشکیل می‌دادند. روش نمونه‌گیری، نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای بوده است. برای انتخاب نمونه از بین ۲۵ مدرسه غیرانتفاعی موجود در منطقه ۸ و از هر مدرسه ۲ کلاس پایه سوم مدرسه به صورت تصادفی انتخاب شدند. ابتدا پرسشنامه‌های کمک‌طلبی و اهمال‌کاری در بین ۳۰۰ دانش‌آموز پایه سوم این مدارس اجرا شد. سپس ۳۹ دانش‌آموزی که دارای اجتناب از کمک‌طلبی بودند انتخاب شده و به صورت تصادفی در (یک گروه آزمایشی) و یک گروه کنترل جایگزین شدند.

۱- پرسشنامه کمک‌طلبی ریان و پتتریچ

این پرسشنامه توسط ریان و پتتریچ (۱۹۹۷) ساخته شده است که شامل ۱۴ سؤال می‌باشد. سؤالات ۱۲، ۱۰، ۹، ۸، ۶، ۴، ۲ عامل اجتناب از کمک‌طلبی را ارزیابی می‌کنند. سؤالات ۱، ۳، ۷، ۵، ۱۱، ۱۳، ۱۴ عامل پذیرش کمک‌طلبی را ارزیابی می‌کنند. پاسخ‌دهندگان هر گویه را در مقیاس لیکرت (۱- کاملاً مخالف ام، ۵- کاملاً موافقم) درجه‌بندی می‌کنند که دارای دو بعد پذیرش و اجتناب از کمک‌طلبی می‌باشد. دامنه نمرات در این مقیاس

۱۴ تا ۷۰ است. قدم‌پور (۱۳۸۲) در پژوهشی با عنوان نقش باورهای انگیزشی بر رفتار کمک‌طلبی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بر نمونه‌ای با حجم ۲۰۰ نفر از آن استفاده کرده است و جهت تعیین اعتبار این مقیاس از روش آلفای کرونباخ استفاده کرده است. طبق نظر این پژوهشگر، ضرایب آلفا برای عامل‌های پذیرش کمک‌طلبی و اجتناب از کمک‌طلبی به ترتیب ۰/۶۸ و ۰/۶۸ بوده است. قدم‌پور (۱۳۷۷) جهت تعیین روایی این مقیاس از تحلیل عاملی به روش مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس استفاده کرده است. نتایج نشان‌دهنده این بود که عامل اجتناب از کمک‌طلبی با ارزش ویژه ۲/۹۴ و ۲۹/۴ درصد واریانس کل عامل پذیرش کمک‌طلبی با ارزش ویژه ۱/۴۶۶ و ۱۴/۷ درصد واریانس کل را تبیین می‌کنند.

یافته‌ها

همان‌گونه که در جدول ۱-۱ ملاحظه می‌شود میانگین و انحراف معیار برای گروه آزمایش در پیش‌آزمون و پس‌آزمون متغیر اجتناب از کمک‌طلبی تحصیلی به ترتیب (۲,۱۶) و (۰,۷۲) و (۱,۴۰) و (۰,۳۷) برای گروه گواه (۲,۱۷) و (۰,۷۲) و (۲,۱۶) و (۰,۷۱) است. تفاوت میانگین پیش‌آزمون و پس‌آزمون برای گروه آزمایش (۰,۷۷) و برای گروه گواه (۰,۰۱) بوده است.

۱-۱ میانگین و انحراف استاندارد اثر آموزش حل مسئله بر کاهش اجتناب از کمک‌طلبی تحصیلی دانش‌آموزان دختر در گروه آزمایش و گواه به تفکیک پیش‌آزمون و پس‌آزمون

تفاوت میانگین پیش‌آزمون و پس‌آزمون	پس‌آزمون		پیش‌آزمون		تعداد	نوع آزمون	
	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین		گروه	متغیر
۰,۷۷	۰,۷۳	۱,۴۰	۰,۷۲	۲,۱۶	۲۰	آزمایش	اجتناب از کمک‌طلبی تحصیلی
۰,۰۱	۰,۷۱	۲,۱۶	۰,۷۲	۲,۱۷	۲۰	کنترل	

برای تعیین اثر آموزش حل مسئله بر کاهش اجتناب از کمک‌طلبی تحصیلی دانش‌آموزان گروه آزمایش و گواه، تحلیل کوواریانس اجرا شد. جدول ۱-۲ می‌دهد که آموزش حل مسئله بر کاهش اجتناب از کمک‌طلبی تحصیلی دانش‌آموزان مؤثر است ($F=57.433, P<0/05$). بدین شکل فرضیه صفر یعنی تساوی بین میانگین نمرات کاهش اجتناب از کمک‌طلبی تحصیلی دانش‌آموزان گروه آزمایش و گواه رد می‌شود و گفته می‌شود اجتناب از کمک‌طلبی تحصیلی دانش‌آموزان که آموزش حل مسئله را می‌بینند نسبت به دانش‌آموزانی که این آموزش را ندیده‌اند به مراتب کمتر است.

۱-۲ نتایج تحلیل کوواریانس مربوط به مقایسه میانگین‌های نمرات کاهش اجتناب از کمک‌طلبی تحصیلی دانش‌آموزان گروه آزمایش و گواه در پس‌آزمون با کنترل

پیش‌آزمون

منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	معناداری	مجذورات انا	توان آماری
گروه	۵,۸۲۷	۱	۵,۸۲۷	۵۷,۴۳۳	.۰۰۰۱	.۶۰۸	۱,۰۰۰
خطا	۳,۷۵۴	۳۷	.۱۰۱				
کل	۱۴۵,۰۹۰	۴۰					

۱-۳ میانگین‌های برآورد شده (تعدیل شده) متغیرهای پس‌آزمون کاهش اجتناب از

کمک‌طلبی تحصیلی دانش‌آموزان

گروه‌ها	میانگین	انحراف معیار	فاصله ۹۵ درصدی	
			حد پایین	حد بالا
آزمایش	۱,۴۰۰	.۰۷۱	۱,۲۵۶	۱,۵۴۵
گواه	۲,۱۶۴	.۰۷۱	۲,۰۱۹	۲,۳۰۸

جدول ۱-۳ نشان‌دهنده میانگین‌های تعدیل شده متغیر وابسته هستند؛ یعنی اینکه اثر پیش‌آزمون به صورت آماری حذف شده است. نتایج حاکی از آن است که پس از کنترل پیش‌آزمون میانگین متغیر کاهش اجتناب از کمک‌طلبی تحصیلی دانش‌آموزان در گروه

آزمایشی و گواه به ترتیب (۱,۴۰۰) و (۲,۱۶۴) به دست آمده است؛ که نشان‌دهنده فاصله زیاد بین این گروه‌ها است.

بحث و نتیجه‌گیری

از آنجایی که یافته‌ها نشان می‌دهند کمک‌طلبی یک راهبرد مهم برای بهبود یادگیری، حل مستقل‌اند مسائل و کسب موفقیت است و کمک‌طلبی خود-گزارشی، پیش‌بینی‌کننده پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است، ضرورت بررسی راه‌حل‌های گوناگون برای افزایش این مهارت روشن می‌گردد. یک تبیین برای این یافته، ممکن است کفایت شناختی ادراک‌شده پایین دانش‌آموزان باشد. به دلیل شکست‌های تحصیلی پی‌درپی، ممکن است آن‌ها به این باور برسند که مهم نیست چقدر سخت بکوشند، به هر حال شکست خواهند خورد. در واقع درماندگی آموخته‌شده ایجاد می‌شود. دانش‌آموزان بر اساس تجربه گذشته یاد می‌گیرند که در هر موقعیت جدید، انتظار شکست داشته باشند. این درماندگی تلاش آن‌ها را برای حل مسئله کاهش می‌دهد. در واقع می‌توان گفت چنین دانش‌آموزانی، آموزندگانی غیرفعال هستند که راهبردی برای حمله به مشکلات یادگیری ندارند. بنابراین این ویژگی ممکن است از توانایی‌های ضعیف حل مسئله آنان ناشی شود. کمک‌طلبی به عنوان یک راهبرد یادگیری که نقش مهمی در بهبود عملکرد دانش‌آموزان دارد، نیاز به توجه بیشتری از سوی معلمان دارد. بر اساس مفاهیم نظریه ویگوتسکی، کمک‌طلبی و پرس‌وجو از فرد توانمندتر به دانش‌آموز کمک می‌کند تا در حوزه‌ی تقریبی رشد پیشرفت کند. حوزه تقریبی رشد فاصله‌ای است میان سطح فعلی رشد که از طریق توانایی حل مسئله مستقل کودک تعیین می‌شود، با پتانسیل رشد که از طریق حل مسئله با راهنمایی و همکاری یک بزرگسال یا کودک توانمندتر از خود مشخص می‌گردد (ویگوتسکی، ۱۹۷۸؛ نقل از محسنی، ۱۳۸۳). میدانیم که حل مسئله اجتماعی به عنوان یک فرایند شناختی-رفتاری معطوف به خود تلقی می‌شود که در طی آن فرد می‌کوشد برای موقعیت‌های مشکل‌آفرین خاص که در مسیر زندگی روزانه با آن‌ها مواجه می‌شود

راه‌حل‌های مؤثر، سازگارانه و مختلف را شناسایی و کشف کند و هنگامی که دانش‌آموز با مشکلات یادگیری دست‌وپنجه نرم می‌کند، بی‌شک به دنبال راه‌هایی اثربخش برای برطرف شدن آن مشکلات خواهد گشت که چنانچه مهارت حل مسئله را بداند به همه راه‌های ممکن فکر می‌کند و یکی از راه‌ها را کمک‌طلبی خواهد دید و پس از آزمودن آن به اثربخشی کمک‌طلبی پی خواهد برد. تعدادی از دانش‌آموزان نگران‌اند که مبادا تشخیصشان نزد دیگران خدشه‌دار شود ازاین‌رو ممکن است از کمک‌طلبی اجتناب ورزند، چراکه کمک‌طلبی، تصویر نامناسبی از آنها در موقعیت‌های اجتماعی به‌جای می‌گذارد درحالی‌که با آموزش مهارت حل مسئله می‌آموزند که پرسش کردن عیب نیست بلکه ندانستن عیب است. در نتیجه به نظر می‌رسد با یادگیری مهارت حل مسئله، دانش‌آموز به استفاده از نظرات و مشورت با دیگران بدون احساس خودکم‌بینی می‌پردازد. از طرفی با آموزش این مهارت دانش‌آموز می‌آموزد هنگامی که با مسئله یا مشکلی روبرو می‌شود که برایش ملالت‌آور است، (برای مثال ضعف در یادگیری) این نگرانی را به مسئله تبدیل کند و بهترین، سریع‌ترین و اثربخش‌ترین راه‌کار را جست‌وجو کند و کمک‌طلبی را به‌عنوان راه‌حل برای حل مسئله در نظر بگیرد. از آنجاکه هیچ پژوهشی در داخل و خارج به بررسی اثربخشی آموزش مهارت حل مسئله بر کمک‌طلبی دانش‌آموزان نپرداخته، لذا امکان مقایسه نتیجه این پژوهش با نتایج دیگر وجود نداشت. پژوهش حاضر در مورد دانش‌آموزان دختر پایه سوم راهنمایی منطقه چهار شهر تهران انجام شده است. بنابراین تعمیم نتایج به سایر گروه‌ها و جمعیت‌های دانش‌آموزی با احتیاط باید صورت گیرد.

منابع

- حجازی، پاکدامن (۱۳۸۰). تأثیر اهداف پیشرفت و سطح توانایی بر رفتار و نگرش کمک‌طلبی تحصیلی. مجله روان‌شناسی. ی ۱۸، سال پنجم.
- سازمان بهداشت جهانی (۱۳۸۵)، برنامه آموزش مهارت‌های زندگی، ترجمه لادن فتی، فرشته موتابی، مهرداد کاظم‌زاده، عطوفی، تهران انتشارات دانژه.
- قدم‌پور، عزت‌الله. (۱۳۷۷) نقش باورهای انگیزشی در رفتار کمک‌طلبی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر سال سوم، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد. دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی.
- محسنی، نیک‌چهره. (۱۳۸۳) نظریه‌ها در روان‌شناسی رشد: شناخت اجتماعی، شناخت و عواطف. تهران: انتشارات پردیس

- Abolmaali KH. *Theories of criminology and delinquency: Emphasizing social cognition* Tehran: Arjmand Publications; 2010. [Persian].
- Andrews M, Ainley M, Frydenberg E. Adolescent engagement with problem solving tasks: the role of coping style, self-efficacy, and emotions. *Proceeding of the AARE International Conference*; 2004; Melbourne, Australia.
- Bong, M. (2008). Effects of parent-child relationships and classroom goal structures on motivation, help-seeking avoidance, and cheating. *The Journal of Experimental Education*, 76(2), 191-217.
- 8- Butler, R. (1987). Task-involving and ego-involving properties of evaluation: Effects of different feedback condition on motivational perceptions, interest and performance. *Journal of Educational Psychology*, 79, 474-482.
- Butler, R. (2006). *An achievement goal perspective on student help seeking and teacher help giving in the classroom: Theory, research, and educational implications*. In: S. Karabenick and R. Newman (Eds): *Help seeking in academic setting: Goals, groups and contexts*, Erlbaum.

- D'Zurilla TJ, Nezu AM. Problem-solving therapy. In: Dobson KS, editor. Handbook of cognitive-behavior therapies. 2nd Ed. New York, NY: Guilford Press; 2001.
- Karabenick, S. A. & Sharma, R. (1994). Perceived teacher support of student questioning in the college classroom: Its relation to student characteristics and role in the classroom questioning process. *Journal of Educational psychology*, 86, 90-103.
- Neuman, R.S.(1998).children reluctance to seek help with school work *.Journal of Educational psychology*.82, 82-100.
- Nelson-Le-gall, S. (1987). Necessary and unnecessary help-seeking in children. *Journal of Genetic Psychology*, 148, 53-62.
- Ryan, A. M. & Pintrich, P. R. (1997). Should I ask for help? The role of motivation and attitudes in adolescents' help-seeking in math class. *Journal of Educational Psychology*, 89, 2, 329-341.
- Ryan, A. M., & Midgley, C. (1998). Changes in students help seeking across the transition to middle school. Paper presented at American Educational Research Association annual meeting in San Diego. 31-
- Ryan, A. M., & Pintrich, D. R. (1997). Should I ask for help? The role of motivation and attitudes in adolescents help seeking in math class.*Journal of Educational Psychology*, 89, 329-341.
- Ryan, A. M., Gheen, M., & Midgley, C. (1998). Why do some students avoid asking for help? An examination of the interplay among students' academic efficacy, teachers' social emotional roles and classroom goal structures. *Journal of Educational Psychology*, 90, 528-535.
- Ryan, A. M., Hicks, L., & Midgley, C. (1997). Social goals, academic goals, and avoiding seeking help in the classroom. *Journal of Early Adolescence*, 17,152-1710.
- Ryan, A. M., Patrick, H., & Shim, S. (2005). Differential Profiles of Students Identified by Their Teacher as Having Avoidant, Appropriate, or Dependent Help-Seeking Tendencies in the Classroom. *Journal of Educational Psychology*, Vol. 97(2), 275-285.
- Ryan, A. M., Shin, S. S., Lampkins-Uthando, S. A., Kiefer, S. M., &Thompson, G. N. (2009). Do gender differences in help avoidance vary by ethnicity? An examination of African American and European American students during early adolescence. *Developmental Psychology*, 45(4), 1152-1163.

- Ryan, A., & Shin, H. (2010). Help-seeking tendencies during early adolescence: An examination of motivational correlates and consequences for achievement. *Learning and Instruction*, 20, 1-10.
- Stoycheva K. Talent science and education: *How do we cope with uncertainty an ambiguities*; 2003:31-43
- Sobhi-Gharamaleki N, Rajabi S. Efficacy of life skills training on increasing mental health and self esteem of the students. *Procedia Social Behav Sci*. 2010;5:1818-22.
- Tuckman, B. W. (1991). *The development and concurrent validation of the procrastination scale*. *Educational and Psychological Measurement*, 51,473-480.
- Zera'at Z, Ghafourian A. *Effectiveness of problem solving skill training on students educational self thought*. *J Educ Strat*. 2009;-1(2):23-6.